

FreeEx Digest

- ediția nr. 8

CIUDATUL CAZ ROȘIA MONTANĂ. PRESA ROMÂNEASCĂ ȘI LEBEDELE NEGRE VOPSITE

Kingdom of the Netherlands

Acest dosar tematic este realizat în cadrul proiectului „Promovarea gândirii critice în context pre-electoral și electoral” finanțat de Ambasada Regatului Țărilor de Jos.

Opiniile și informațiile transmise în cadrul proiectului nu reprezintă poziția Ambasadei Regatului Țărilor de Jos. Responsabilitatea privind acuratețea informațiilor și deciziile editoriale sunt sub controlul exclusiv al Asociației ActiveWatch.

CUPRINS

Ciudatul caz Roșia Montană. Presa românească și lebedele negre vopsite	1
Primele semne de furtună mediatică	5
BONUS: Antena 3 CNN este aici și are documente în acest sens	6
Ziua adevăratului verdict	9
Antena 3 CNN - ziua verdictului	9
B1 TV - ziua verdictului	11
Digi24 - ziua verdictului	13
Realitatea Plus - ziua verdictului	15
Zilele de după verdict	15
Concluzie	19

Ciudatul caz Roșia Montană. Presa românească și lebedele negre vopsite

Astăzi, 20 iunie 2024, expiră licența Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) de concesiune pentru exploatarea minieră de la Roșia Montană. RMGC a cerut deja prelungirea acestei licențe, cerere ce vine după ce a pierdut recent un litigiu cu statul român la Centrul Internațional pentru Soluționarea Disputelor privind Investițiile Băncii Mondiale (ICSID). Pentru că impactul acestor relații contractuale dintre statul român și diverși investitori asupra agendei publice este semnificativ, presa ar trebui să joace un rol activ în informarea corectă a publicului și să analizeze critic atât prestația autorităților române, cât și a investitorilor, oricare ar fi ei. Acest lucru ar putea fi realizat cu ușurință, cu condiția ca profesioniștii din media să își revizuiască atitudinea și comportamentul, astfel încât să nu repete erorile și abaterile deontologice pe care le-am identificat în primul trimestru al acestui an, când întreaga societate românească a fost sistematic pregătită pentru un eșec la ICSID.

La începutul anului, agenda publică aproape că a avut o coliziune cu o lebădă neagră, sub forma cazului de arbitraj [Gabriel Resources Ltd. and Gabriel Resources \(Jersey\) Ltd VS. Romania - \(ICSID Case No. ARB/15/31\)](#). Pentru publicul larg, acest dosar se numește Roșia Montană. Pentru guvernele și echipele de avocați care au reprezentat România în fața ICSID a însemnat un proces sinuos care a durat peste nouă ani de zile, în încercarea de a demonstra că autoritățile române nu au împiedicat în mod activ sau cu rea-credință proiectul minier, pretențiile financiare ale companiei, de ordinul miliardelor de dolari, fiind neîntemeiate. Însă pentru o bună parte din presa mainstream din țara noastră, dar și pentru diverși politicieni de la putere și din opoziție, acest dosar a fost un test al responsabilității în comunicarea publică. Un test pe care l-au picat.

Pentru că anul super electoral 2024 ar fi putut fi influențat semnificativ de verdictul de la Washington, am urmărit aleatoriu felul în care a fost dezbătut acest caz extrem de complicat de principalele televiziuni de știri în perioada ianuarie - martie 2024. Pe 31 ianuarie a fost publicată o știre, bazată pe surse guvernamentale care afirmă că România va pierde procesul cu RMGC la

Centrul Internațional pentru Soluționarea Disputelor privind Investițiile Băncii Mondiale (ICSID). Știrea a fost luată drept adevăr indubitabil, iar consecințele acestui presupus adevăr au fost întoarse pe toate părțile, până la deznodământul din 8 martie, când ICSID, la finalul unei zile mediatice fierbinți, a anunțat contrariul acestui scenariu (România câștigase procesul). De aceea, am urmărit, în mod particular, emisiunile informative și de dezbateri din ziua de 8 martie, ziua în care a venit verdictul care a fost primit cu o nejustificată surprindere de jurnaliști, politicieni și formatori de opinie.

Înainte de a intra în analiza detaliată, vă prezentăm principalele concluzii care ne oferă un diagnostic rezervat privind capacitatea presei mainstream, reprezentată de vârful său de lance - televiziunile de știri -, de a analiza obiectiv și în profunzime subiecte de interes public major:

- Pentru actorii care au abordat acest subiect, posibilitatea câștigării acestui litigiu de către Guvernul României a fost exclusă încă din seara zilei de 31 ianuarie 2024. Până în data de 8 martie, accentul a fost pus pe cuantumul despăgubirilor și pe identificarea vinovaților și complicităților istorice.
- Începând cu 9 martie, a doua zi după verdictul favorabil României, jurnaliștii au schimbat brusc discursul, în cealaltă direcție, aruncând întreaga responsabilitate în spatele actorilor politici care au lansat și propagat falsa ipoteză, televiziunile spălându-se pe mâini de orice responsabilitate în răspândirea insistentă a unui simulacru. Sau, mai precis, a unui fals.
- Știrea inițială, că România a pierdut în fața RMGC la ICSID, publicată în seara de 31 ianuarie 2024 pe site-ul Digi24.ro, a venit din surse guvernamentale neasumate. Din păcate, în săptămânile ce au urmat, acest aspect nu a ridicat suspiciuni nici printre jurnaliști, nici printre politicieni și nici printre formatorii de opinie.
- Dimpotrivă, registrul speculativ a crescut în intensitate, iar munca jurnaliștilor s-a limitat doar la acordarea de platformă politicienilor de la putere, care au profitat de moment pentru a-și ataca actualii și foștii adversari din opoziție.
- Subiectul Roșia Montană a oferit un cadru ideal pentru reconfirmarea bias-urilor și obsesiilor ideologizate care bântuie prin redacțiile și pe ecranele televiziunilor de știri importante.
- Astfel, am identificat două tipuri de abordări, ambele bazate pe scenarii lipsite de bază factuală:

- orientate pe senzaționalism și contaminate de conspiraționism - Antena 3 CNN, Realitatea Plus și România TV, unde au fost expuse extensiv diferite presupuse rețele de interese, la nivel local și internațional, care ar fi acționat împotriva intereselor economice și strategice ale României,
- și orientate pe mitigare - B1 TV și Digi24, unde, pe lângă încercarea de a identifica actorii politici și guvernamentali responsabili de prezumata pierdere a litigiului, au existat și încercări de identificare de soluții alternative, pentru a reduce șocul unei decizii nefavorabile.
- În majoritatea situațiilor, persoanele și organizațiile acuzate că ar fi responsabile de pierderea litigiului, percepută ca fiind inevitabilă, au fost judecate și condamnate mediatic în lipsă. Aceste acuzații și procese de intenție au avut un profund substrat ideologic și politic, fiind promovate de instituții de presă și actori politici care s-au consacrat în spațiul public prin ostilitatea față de mișcările civice ori politice - așa-ziiși "reziști", "sorosiști", "neomarxiști" - sau față de miliardarul George Soros.
- În puținele situații în care au fost prezentate și drepturi la replică sau opinii alternative, cadrul discuției a fost oricum dominat de narațiunea oficială, care căuta vinovați și complicități, deși încă nu exista o decizie oficială din partea ICSID.
- Senzația generală indusă mediatic de insistența asupra iminenței unui rezultat defavorabil și a despăgubirilor pe care statul urma să le suporte a fost panica. O strategie profitabilă, atât politic, cât și comercial, televiziunile mizând pe tracțiunea subiectului. Nu în ultimul rând, panica a fost și instrumentul de legitimare a soluției "salvatoare", vehiculată deopotrivă de politicieni, jurnaliști și lideri de opinie: reluarea exploatarei.

Dincolo de patima și de angoasele pe care o parte dintre jurnaliști și le-au etalat cu prea multă dezinvoltură, la finalul celor șase săptămâni de mediatizare furibundă a dosarului RMGC vs România, nu am găsit răspunsuri la niște întrebări esențiale pentru înțelegerea cazului:

1. Ce este ICSID și de ce are acest for atâta putere încât ar fi putut împinge spre faliment o țară de dimensiunea României? O simplă căutare pe Google ar fi generat diferite articole din presa internațională care chiar au explicat, în detaliu, [legitimitatea](#) și instrumentele folosite de curtea cu sediul în Washington DC.

2. Care este valoarea investițiilor RMGC în Roșia Montană, în ce au constat aceste investiții și cât de întemeiate au fost pretențiile financiare formulate? Sumele vehiculate de jurnaliști (de ordinul sutelor de milioane de dolari), care ar fi fost investite de RMGC în proiectul minier și în comunitate, intrau în contradicție cu argumentele jurnaliștilor și politicienilor că zona este subdezvoltată și afectată masiv de sărăcie.

Pe 8 mai 2024, la trei luni de la anunțarea deciziei favorabile României, Centrul Internațional pentru Soluționarea Disputelor privind Investițiile Băncii Mondiale (ICSID) a publicat, parțial anonimată, și decizia prin care a dat câștig de cauză țării noastre. După aproape cinci luni de panică morală, documentul de 413 pagini în care ICSID își explică decizia de a respinge revendicările financiare ale companiei miniere canadiene nu a mai fost atractiv pentru jurnaliștii, politicienii și formatorii de opinie care au smintit opinia publică timp de săptămâni în șir, în prima parte a anului. Aparent, decizia nu mai servea nimănui: nici politicienilor aflați în pre-campanie, nici presei și, deci, nu putea servi nici publicului. Semn tragic care ne arată că, pentru o bună parte din presă lebăda neagră a fost, de fapt, vopsită.

Primele semne de furtună mediatică

Subiectul Roșia Montană a reapărut în atenția presei în data de 31 ianuarie 2024, când site-ul Digi24 publica, la ora 20:48, o știre care cita surse guvernamentale anonime, conform cărora „România pierde procesul cu Gabriel Resources pentru Roșia Montană”. Mai mult, sursele citate de Digi24 avertizau că, prin verdictul așteptat să fie comunicat în data de 10 februarie 2024, „ar trebui să plătim cel puțin 2 miliarde de dolari”.

EXCLUSIV Surse: România pierde procesul cu Gabriel Resources pentru Roșia Montană. Ar trebui să plătim cel puțin 2 miliarde de dolari

Adriana Duțulescu

Data actualizării: 01.02.2024 10:11

Data publicării: 31.01.2024 20:48

A doua zi, pe 1 februarie 2024, se dezlănțuia potopul de breaking news-uri care anunțau iminența pierderii procesului de la Washington. În egală măsură, jurnaliști și politicieni au început să caute vinovații morali și legali pentru presupusul deznodământ ce ar fi golit visteria țării. Această coregrafie a certitudinilor și a verdictelor categorice a mers în crescendo până în data de 10 februarie, sâmbăta în care, teoretic, Centrul Internațional pentru Soluționarea Disputelor privind Investițiile Băncii Mondiale (ICSID) ar fi trebuit să comunice verdictul catastrofal. Însă, în acea zi de sâmbătă, sfârșitul lumii avea să fie amânat, în ciuda tensiunii alimentate de diferiți comunicatori și politicieni care au prezentat scenarii dezastruoase și au organizat tribunale populare la televizor.

Oricum, în primele 10 zile de panică morală, din malaxorul politico-mediatic s-au născut niște idei. Puține, dar fixe:

- România va pierde, cu siguranță, pentru că nu a respectat termenii contractuali cu Roșia Montană Gold Corporation (RMGC).
- Responsabili pentru verdictul devastator sunt tehnocrații din 2016, useriștii și soroșiștii din 2021, care au trădat țara și au subminat economia prin demersurile de listare a Roșiei Montane în patrimoniul UNESCO.
- Resursele țării noastre fac obiectul unor dispute geopolitice și geoeconomice care îi au în centru pe doi miliardari care controlează guverne, ONG-uri și, în general, direcția și viteza vântului pe glob.

BONUS: Antena 3 CNN este aici și are documente în acest sens

Chiar dacă verdictul așteptat cu înfrigurare de presa de la București nu a venit în data de 10 februarie, eforturile unor instituții de presă de a menține subiectul acut pe agendă a rămas la cote înalte. Ilustrative sunt edițiile speciale dedicate acestui subiect de postul Antena 3 CNN în zilele de 12, 13, 14 și 20 februarie, ediții construite aproape exclusiv în baza unui document ce ar fi fost, potrivit reprezentanților postului, redactat de serviciile secrete și care ar fi fost înaintat pe masa a doi prim-miniștri, în perioada 2019-2021.

Mihai Gâdea, pe 12 februarie 2024: „Miliarde de euro va pierde România, dar dincolo de aceste miliarde, ceea ce vom descoperi [e] că o caracatiță uriașă ne pune în fața unei realități de neimaginat.”

DIRECT Notă referitoare la introducerea sitului Roșia Montană în UNESCO

România deține la Roșia Montană cel mai important depozit aurifer al Europei și unul din cele mai importante din lume. Includerea Roșiei Montane în lista UNESCO va conduce la blocarea exploatării unei resurse de 20 de miliarde USD, privarea economiei României de input economic direct de peste 10 miliarde USD (care cu un factor de multiplicare de 3.4x poate genera un impact în PIB de 30 – 40 miliarde USD în aproximativ 20 de ani) și privarea bugetului de stat de încasări directe de miliarde de USD din exploatarea acestei resurse.

Informațiile care au stat la baza cererii de introducere a Roșiei Montane în UNESCO provin aproape exclusiv dintr-o singură sursă – un grup de activiști din zona ONG infiltrați pe anumite palere ale statului român (de ex, la Institutul Național al Patrimoniului) dar având legături cu organizații din străinătate și cu companii specializate în restaurarea obiectivelor de patrimoniu. Acest grup de activiști promovează doar o fațetă a problematicei de patrimoniu din zona Roșia Montană – alegând în mod deliberat să nu prezinte alte aspecte extrem de importante pentru înțelegerea temei Roșia Montană în UNESCO sau să

BREAKING NEWS mod deformat și manipulatoriu.

DOCUMENTE EXCLUSIVE: DOVADA FALSURILOR ȘI MANIPULĂRII ÎN AFACEREA ROȘIA MONTANĂ

orât recordul mondial la 100 m liber, deținut de românul David Popovici, în cadrul C' **21:10**

„Sinteza Zilei”, 12 februarie 2024

Fără să ne pronunțăm asupra autenticității acestui document, remarcăm tonul apocaliptic și, pe alocuri, ceașist al acestei note informative care trăgea un semnal de alarmă că „un grup de activiști din zona ONG infiltrați pe anumite paliere ale statului român”, dar care au și „legături cu organizații din străinătate” sunt, de fapt, „pionii” care aproape au dus țara în faliment.

DIRECT Al dur al interzicerii proiectului minier Roșia Montană și al înscrierii Roșiei Montane în UNESCO include ONG-uri, politicieni USR și PLUS: Vlad Alexandrescu, Mihai Goțiu, Corina Șuteu, Oana Bogdan, Înalți funcționari publici din subordinea Ministerului Culturii și cadre didactice din Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu": Consilierul Prezidențial Sergiu Nistor; Directorul Institutului Național al Patrimoniului Ștefan Bâlici, Irina Iamandescu - Directorul Adjunct al Institutului Național al Patrimoniului și ONG-uri, membri ai rețelei care a întreprins acțiunile împotriva proiectului minier Roșia Montană (**Anexa 4**).

Salvarea patrimoniului din Roșia Montană prin includerea zăcămintului în UNESCO este un pretext - în realitate patrimoniul nu este pus în pericol de proiectul minier, întreaga activitate de cercetare arheologică din Roșia Montană, în valoare de peste 30 milioane USD, fiind finanțată exclusiv de Roșia Montană Gold Corporation - ascunde un interes economic major care vizează interzicerea valorificării celei mai mari resurse de aur a Europei și recompensarea agenților de influență cu fondurile provenite din viitoarele lucrări de restaurare UNESCO din Roșia Montană.

Pionii principali în demersul de listare a Roșiei Montane UNESCO sunt Ștefan Bâlici și Irina Iamandescu, aflați la conducerea Institutului Național al Patrimoniului (INP), instituție din Ministerul Culturii care are ca atribuții instituționale predărea dosarelor

NEWS ALERT

REȚEAUA INFILTRATĂ ÎN INSTITUȚIILE-CHEIE CARE A SUBMINAT INTERESELE ȚĂRII

arostului ministru al cultu
ducerea INP fiind dictată c

EXCLUSIVE NEWS CHANNEL PARTNER

ă de zilele precedente, mai accentuat în vestul, centrul și nordul teritoriului, însă va **22:44**

„Sinteza Zilei”, 13 februarie 2024

DIRECT HD

BREAKING NEWS

NEWS ALERT

"PIONII" ACTIVAȚI LA VÂRFUL ROMÂNIEI DE CEL MAI CONTROVERSAT MILIARDAR AL LUMII

tului de pe lângă Tribunalul Arad fac cercetări într-un dosar în care 47 de angajați ai c **22:31**

„Sinteza Zilei”, 13 februarie 2024

Tot în această perioadă, pe ecranele televizoarelor crește și valoarea presupuselor despăgubiri pe care statul român le-ar fi avut de plătit către RMGC: de la 2 miliarde la 6 miliarde de dolari. Mai mult, postul de televiziune duce jurnalismul explicativ la un nou nivel de măiestrie, punând în opoziție valoarea presupuselor despăgubiri cu bugetele anuale ale unor ministere cheie din țara noastră.

„Sinteza Zilei”, 14 februarie 2024

Seria de speculații marca Antena 3 CNN, din perioada 12-20 februarie, a ajuns totuși în data de 16 aprilie și în atenția Consiliului Național al Audiovizualului, care a sancționat cu o **somație** strașnică singurul partener CNN în România.

În urma analizării rapoartelor de monitorizare și a vizionării unor secvențe din înregistrări, membrii Consiliului au constatat că radiodifuzorul S.C. ANTENA 3 S.A. a încălcat dispozițiile art. 40 alin. (1) și alin. (2) din Decizia nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, cu modificările și completările ulterioare (Codul audiovizualului).

Potrivit dispozițiilor invocate:

Art. 40 - (1) În virtutea dreptului la propria imagine, în cazul în care în programele audiovizuale se aduc acuzații unei persoane privind fapte sau comportamente ilegale ori imorale, acestea trebuie susținute cu dovezi, iar persoanele acuzate trebuie contactate și invitate să intervină pentru a-și exprima punctul de vedere. În situația în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere sau nu a putut fi contactată prin încercări repetate, trebuie precizat acest fapt.

(2) În cazul în care acuzațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse de furnizorul de servicii media audiovizuale, acesta trebuie să respecte principiul **audiatur et altera pars**; respectarea acestui principiu presupune condiții nediscriminatorii de exprimare până la finalul aceluiași program în cadrul căruia s-au făcut acuzațiile. În situația în care persoana vizată refuză să prezinte un punct de vedere, trebuie precizat acest fapt.

În fapt, serviciul de programe de televiziune cu denumirea ANTENA 3 CNN a difuzat în zilele de 12, 13, 14 și 20 februarie 2024 ediții ale emisiunii "Sinteza zilei", în cadrul cărora a fost abordat și prezentat litigiul dintre compania Gabriel Resources și România în cazul Roșia Montană, a cărui dezlegare urma să fie dată de instanțele de arbitraj în procesul desfășurat la Washington, la Centrul Internațional de Reglementare a Disputelor privind Investițiile de pe lângă Banca Mondială (ICSID).

Extras din decizia de sancționare 167/16 aprilie 2024

Ziua adevăratului verdict

Odată cu apropierea verdictului din 8 martie, redacțiile principalelor televiziuni de știri au alocat spațiu generos pentru creionarea celor mai sumbre scenarii. Din păcate însă, în această perioadă de incertitudine, între majoritatea jurnaliștilor TV, politicieni din coaliția de guvernare și diferiți formatori de opinie pare că a existat consens: toată lumea se aștepta ca România să fie obligată la plata unei despăgubiri de câteva miliarde de euro.

Antena 3 CNN - ziua verdictului

În ziua verdictului, postul de știri a anunțat din oră în oră așteptarea unui verdict nefavorabil României. Spre seară, emisiunile de dezbateri au alocat și ele spațiu generos pentru speculații și pentru pregătirea publicului de acasă pentru un dezastru financiar iminent.

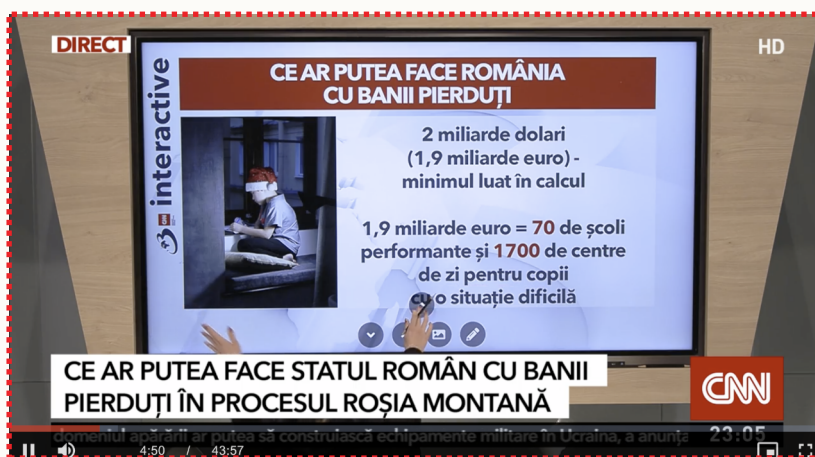
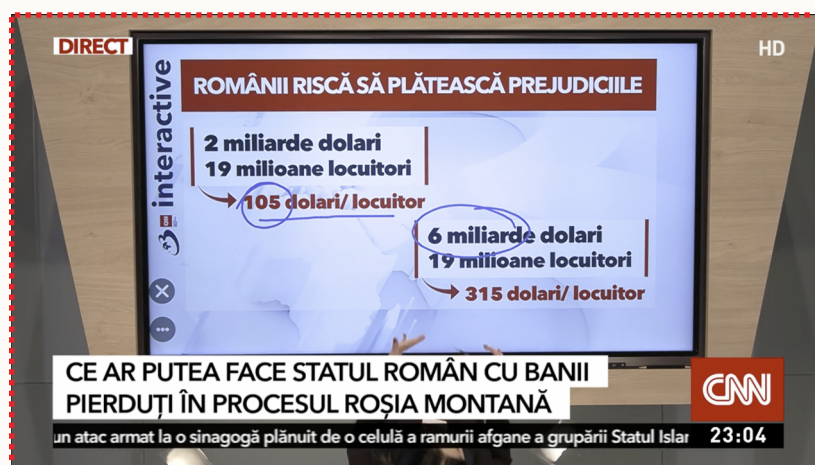

Laitmotivul zilei de 8 martie pare să fi fost nota de plată pe care o aștepta România cu înfrigurare.

În lipsa unui comunicat oficial din partea ICSID, jurnaliștii și invitații Antena 3 CNN au apelat la soluția salvatoare și aducătoare de audiențe: *reductio ad Sorosum*.

Jurnalul orei 23 s-a deschis în același registru fatalist. Pentru a da și mai multă greutate momentului, pe pupitrul interactiv al postului, jurnaliștii postului au scrijelit ipoteze contrafactice, pentru ambele scenarii de despăgubire - 2 miliarde sau 6 miliarde -, singurele certitudini cu care operaseră de când fusese anunțat un posibil verdict în arbitrajul de la Washington.

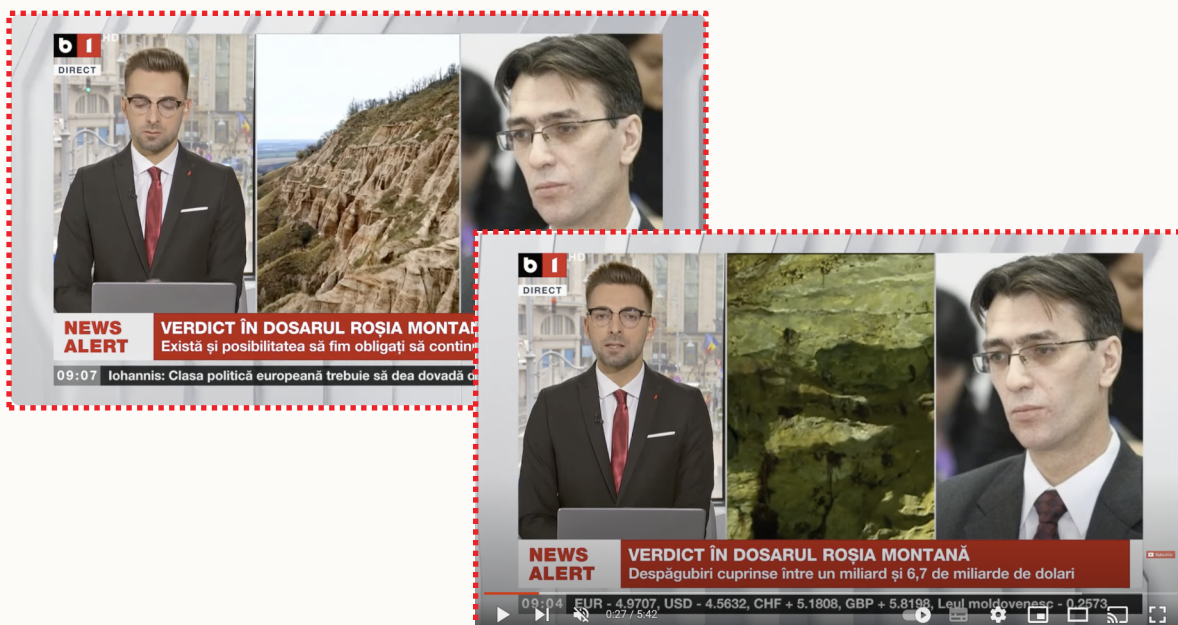
Tonul funerar avea să se schimbe brusc la ora 23:43, după pauza publicitară, când gazda știrilor anunța cu o voce gâtuită de emoție "decizia neașteptată" și "absolut fabuloasă", de respingere a pretențiilor financiare formulate de RMGC și care obligau compania canadiană să plătească cheltuielile de judecată angajate de statul român.

În mod ironic sau nu, gestul reflex al jurnaliștilor din redacție, la acea oră, a fost să-i contacteze pe câțiva politicieni de la putere ca să celebreze momentul și să șteargă cu buretele zecile de ore de omisiuni și diversiuni jurnalistice.

B1 TV - ziua verdictului

Jurnalele B1 TV au anunțat, de-a lungul zilei de 8 martie, posibilitatea unui verdict nefavorabil României și au încercat să reconstruiască istoricul controversat al procesului de la Washington. În linie cu ceilalți colegi de breaslă și folosindu-se de declarațiile unor membri ai guvernului, au prospectat pe alocuri și scenariile de compensare a companiei canadiene.

În emisiunile de debateri, precum "Politica Zilei", realizată și moderată de Ioana Constantin, certitudinile au fost mai accentuate. În ediția din 8 martie, realizatoarea era ferm convinsă că România a pierdut la Washington și că Guvernul ar fi primit deja hotărârea.

Aceleași certitudini resemnate le-am identificat și în ediția din 8 martie a emisiunii "Actualitatea", unde moderatorul, Tudor Mușat, anunța publicul de acasă că "De plătit, plătim!".

Totuși, în ciuda tonului pesimist dominant, am identificat o excepție, în data de 8 martie, în cadrul emisiunii "Bună, România!", în care realizatorii au chestionat frenezia din spațiul public:

Radu Buzăianu: E totuși o problemă cu ce spuneți acum, și nu doar dvs. ați spus lucrul acesta, au spus și domnul premier, au spus toți cei care s-au pronunțat dintre cei de la guvernare, același lucru pe care-l spuneți și dvs., că vom avea de plătit o grămadă. (...),

fiind unul pierdut? Adică, înainte de pronunțarea verdictului, noi deja să ne punem cianură în cap și să fim deja niște pierzători, să ne scotocim de bani! Pare că ne-am asumat deja această înfrângere. Nu-mi dau seama, avocații care au reprezentat România au pledat vinovat?

Digi24 - ziua verdictului

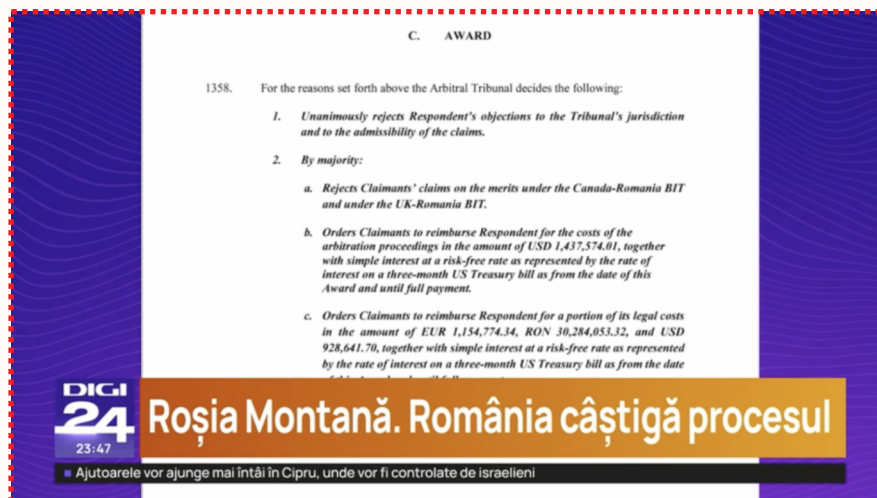
Pentru jurnaliștii postului Digi24, singurele incertitudini din ziua de 8 martie par să fi fost legate de universul semantic asociat verdictului de la Washington, discursul fiind centrat pe cât va avea de plătit România și nu pe dacă va avea de plătit. Astfel, în mai multe momente ale zilei, telespectatorii au fost anunțați de burtiere, dar și de jurnaliști, că nu era o zi de vineri obișnuită, ci era "ziua decontului" și că "nota de plată" avea să fie piperată.

Mai mult, grație tehnologiei de ultimă oră, au reușit să susțină vizual gravitatea momentelor prin care trecea România.

Verdictul a intrat în regim de breaking news, la ora 23:47, într-un registru mult mai impersonal și aproape banal.

Deznodământul prezentat de postul de știri a fost în totală contradicție cu efortul stilistic depus anterior, dar, mai ales, cu rolul jucat de această instituție de presă în evoluția acestui subiect în spațiul public în ultimele luni. Reamintim că, în definitiv, știrea inițială (pacientul zero), asamblată pe declarațiile unor surse anonime din Guvern care anunțau iminența pierderii procesului de la Washington, a fost publicată de site-ul digi24.ro pe 31 ianuarie 2023 și a produs un cutremur politico-mediatic semnificativ.

Realitatea Plus - ziua verdictului

În ziua verdictului, în cadrul emisiunii 100% pentru România, gazda și invitații au despicat firul în patru, prezentând lunga și sinuoasa istorie a dosarului Roșia Montană. Discuția dezordonată a atins o mulțime de subteme și corelații, greu de verificat și combătut în timp real.

Chiar dacă în platou a participat și un reprezentant USR, care a încercat să combată argumentul că RMGC va câștiga litigiul din cauza listării Roșiei Montane în patrimoniul UNESCO, vocea și argumentele sale nu au putut trece de zidul de indignare și agresivitate ridicat de moderator și ceilalți invitați.

Verdictul a fost anunțat în jurnalul de miezul nopții, într-un registru neutru și dezangajat, care părea că nu are nicio legătură cu seria de așa zise dezvăluiri din săptămânile precedente care portretizau România ca pe o victimă sigură a miliardarilor lumii.

Zilele de după verdict

Verdictul din seara din 8 martie ar fi fost o bună ocazie pentru redacții să își reevalueze conduita și să își ceară scuze pentru felul în care au tratat acest subiect major. Dar, desigur, cei mai mulți dintre jurnaliști au continuat să relateze despre subiect ca și cum nu ar fi avut nicio responsabilitate față de public și față de profesie.

În schimb, au oferit, din nou, spațiu și platformă politicienilor de la putere și din opoziție care au transformat victoria de la Washington în armă pre-electorală. Dacă posturile B1 TV și Digi24 s-au limitat doar la discutarea disputelor politice interne generate de decizia de la Washington, posturile Antena 3 CNN, Realitatea Plus și România TV au continuat discuțiile ideologizate și mult prea angajate politic.

În seara zilei de 10 martie, Anca Alexandrescu ne-a invitat, din nou, în "Culisele statului paralel" pentru a semnala că este atacată de "haita useristă" pentru că l-ar fi acuzat pe liderul USR că are interese directe la bursă. Restul emisiunii a fost dedicat recapitulării subiectului și devoalării "caracatiței banilor".

În data de 11 martie, Antena 3 CNN, prin vocea lui Mihai Gâdea ne anunța că "ne-a trecut glonțul pe la ureche" și a continuat să discrediteze partidele din opoziție și organizațiile neguvernamentale care s-au opus proiectului RMGC și au susținut includerea Roșiei Montane în UNESCO. Mai mult, a ridicat miza discuției, reamintind contrastul dintre resursele neexploatate și sărăcia din țară.

O zi mai târziu, pe 12 martie, Mihai Gâdea anunța lansarea campaniei "România prădată", o campanie cu iz patriotic, care semnala complexitatea și vastitatea resurselor minerale ale României care nu sunt exploatare și sunt "vâdate" de forțe externe.

Pe 11 martie, la România TV, Andreea Crețulescu și invitații au discutat noile bătălii politice interne și atacurile reciproce dintre putere și opoziție, care se acuză de activități speculative la bursă. Evident, nicio mențiune legată de contribuția postului TV în distorsionarea subiectului Roșia Montană pornind și de la "declarațiile hazardate" ale politicianilor de la București.

Trei zile mai târziu, Victor Ciutacu își puna mânușile și reîntra în ringul acuzațiilor și proceselor de intenție, obiectivul său fiind să demonstreze cum liderii opoziției au orchestrat întregul scandal Roșia Montană, urmărind și beneficii financiare directe la bursă.

CHERECHES ARE DE EXECUTAT O CONDAMNARE DE 5 ANI DE ÎNCHISOARE ROMÂNIA TV
EXCLUSIV

JONGLERII FINANCIARE CU ROȘIA MONTANĂ, REZIȘT SE DAU DE GOL DIRECT

URMEAZĂ TEZAURUL ROMÂNIEI CONFISCAT DE RUȘI, REZOLUȚIA SEMNATĂ AZI

atoarele spectacole: 14 martie - Meat * 17 martie - Capra cu trei iezi * 18 martie - Amadeus * 19 martie - Paracliseru 09:19

Concluzie

O ipoteză prezentată ca fapt, lansată inițial de surse guvernamentale anonime și apoi asumată de premierul Ciolacu, cu câteva săptămâni înainte de pronunțarea sentinței în procesul dintre statul român și Gabriel Resources, a fost preluată ca atare și prezumată adevărată de către presă, fără a fi verificată sau contextualizată. Mai mult, a fost transformată în prilej de nesfârșite dezbateri televizate, presărate de scenarii, de țapi ispășitori sau de figuri salvatoare.

Dacă discursul politicianilor are alte coordonate și interese, nefiind supus unor constrângeri de natură profesională sau etică și fiind, cel mai des, motivat de interese și calcule politice, discursul și comportamentul jurnaliștilor, mai ales al celor ce activează în spațiul audiovizual, este supus atât unor norme profesionale, cât și, mai ales, unor reglementări de natură legală, cum ar fi legislația audiovizuală. Din păcate, în cvasi-totalitatea emisiunilor și intervențiilor promovate de Antena 3 CNN, Realitatea Plus și România TV, pe tema procesului România vs Gabriel Resources, aceste norme profesionale și legale au fost abandonate, făcând loc unui discurs panicard, bazat pe afirmațiile tendențioase ale unor politicieni, discurs care, în mod vădit a servit intereselor unor actori politici și economici.

La mai bine de o lună de la publicarea, pe 8 mai, a deciziei curții arbitrale de la Washington, nu am identificat nicio emisiune TV, dintre cele analizate în acest dosar tematic, în care să fie explicate și analizate argumentele judecătorilor.

Privind retrospectiv mulțimea de omisiuni și distorsiuni care au fost alimentate reciproc de-o parte din presa mainstream și de politicieni ai puterii, suntem conștienți că orice actualizare a subiectului, pornind de la textul deciziei ICSID, ar pune multe redacții într-o poziție stânjenitoare, de a admite că populismul (inclusiv cel mediatic) nu are nicio tangență cu interesul public.

Rămânem totuși cu satisfacția că argumentele părții românești din dosarul [Gabriel Resources Ltd. and Gabriel Resources \(Jersey\) Ltd VS. Romania - \(ICSID Case No. ARB/15/31\)](#) nu au fost construite pornind de la pseudo-documente, ca cele servite presei de surse bizare, sau pornind de la titlurile furibunde și scenariile conspiraționiste ce au fost oferite publicului în prima parte a anului 2024. Într-un astfel de scenariu de lucru, România chiar ar fi pierdut procesul de la Washington.

FreeEx Digest este un proiect editorial al Asociației ActiveWatch, realizat de echipa ActiveWatch și colaboratorii săi și susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos.

Proiectul FreeEx Digest este inspirat de munca de peste 20 de ani dedicată monitorizării libertății presei și cuprinsă în [rapoartele anuale privind libertatea de exprimare în România](#).

- FreeEx Digest nr. 1 [Siguranța jurnaliștilor. Linșaj public și kompromat](#) poate fi citit [aici](#).
- FreeEx Digest Nr. 2 [Controlul și cenzura comunicațiilor digitale](#) poate fi citit [aici](#).
- FreeEx Digest nr. 3 [Breaking news democracy](#) poate fi citit [aici](#).
- FreeEx Digest nr. 4 [Partidele, banii și presa - o relație toxică](#) poate fi citit [aici](#).
- FreeEx Digest nr. 5 [Jurnaliștii și sursele lor](#) poate fi citit [aici](#).
- FreeEx Digest nr. 6 [Tinerete, voturi grele](#) poate fi citit [aici](#).
- FreeEx Digest nr. 7 [CAMPANIE ELECTORALĂ 2 ÎN 1. Alegătorii, prinși între chichițe legislative și marcaje electorale foarte mici](#) poate fi citit [aici](#).

